

3b.

Kapacitní tlakové senzory

Přednášející: prof. Ing. Miroslav Husák, CSc.

husak@fel.cvut.cz,

<http://micro.fel.cvut.cz>

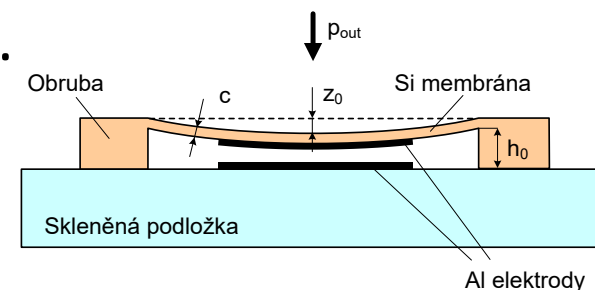
tel.: 2 2435 2267

Cvičící:

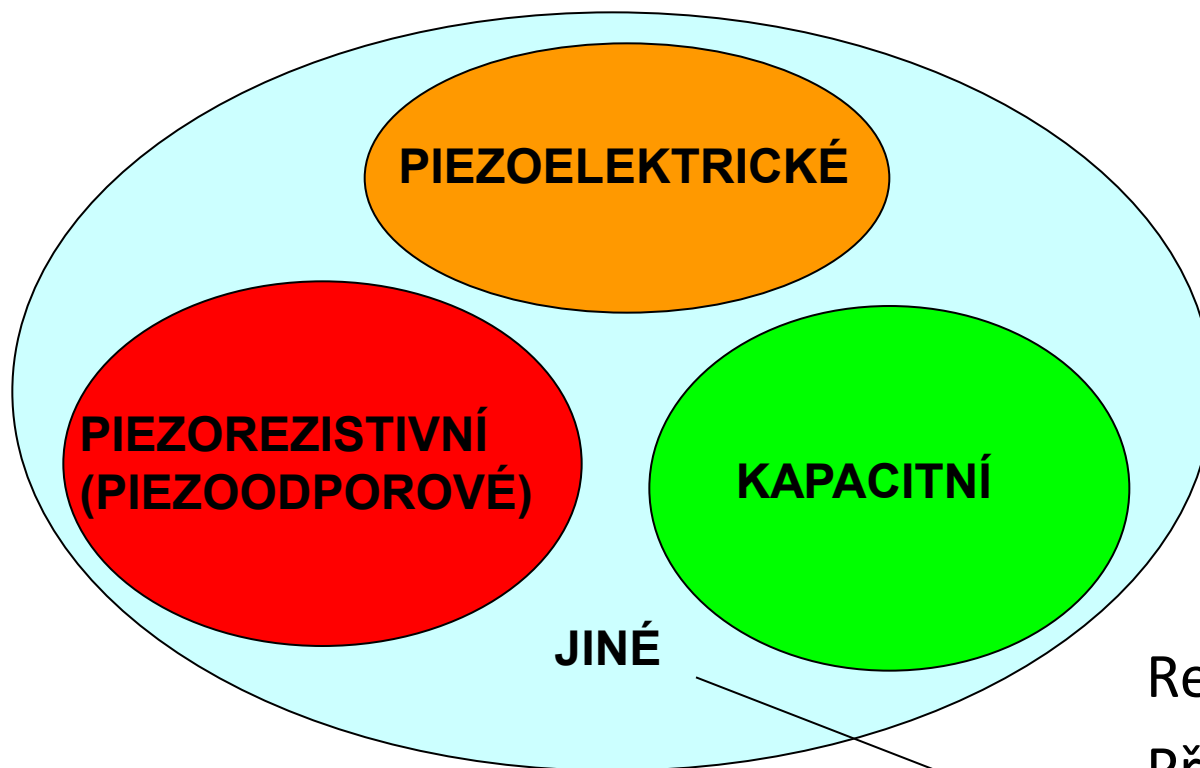
Ing. Adam Bouřa, Ph.D.

Ing. Alexandr Laposa, Ph.D.

Ing. Tomáš Teplý

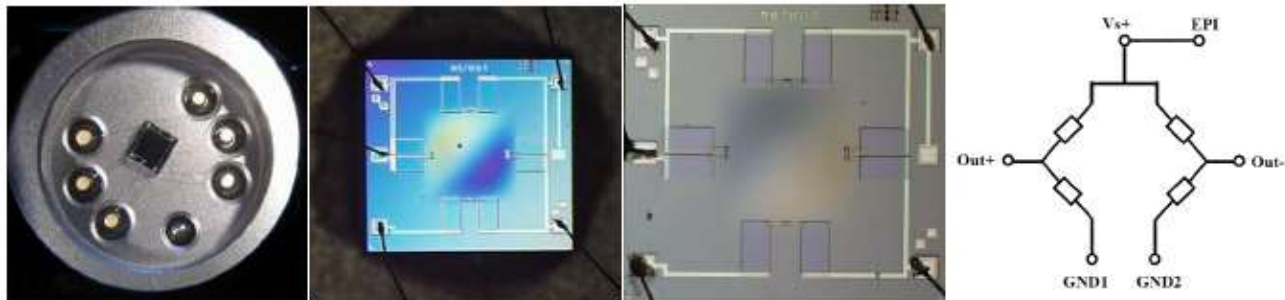
Kapacitní tlakové senzory

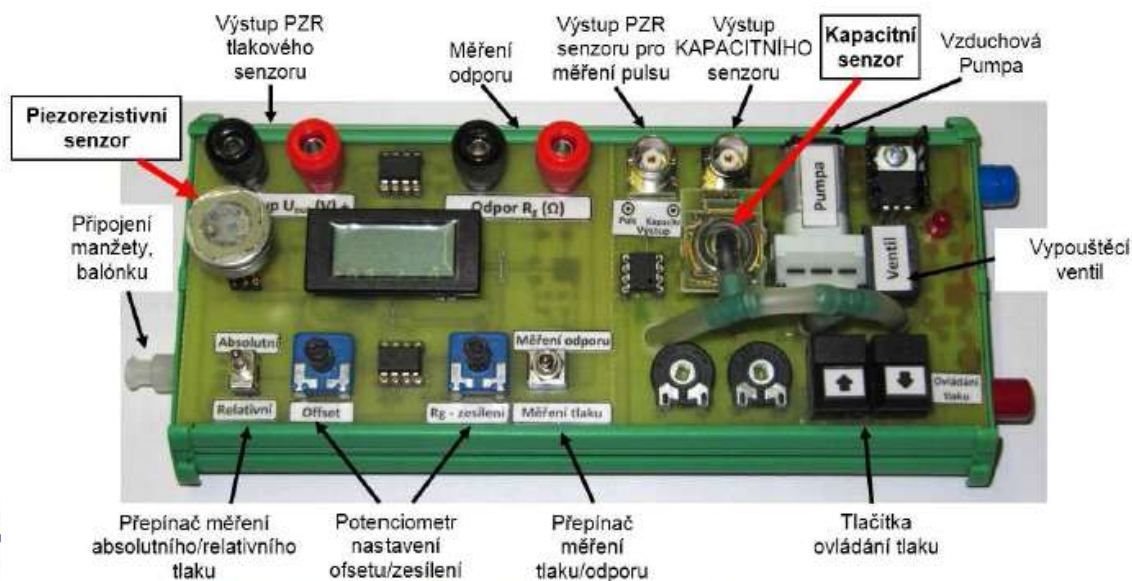
Rezonance
Přechod pn
Hallův
Optické
atd.

Senzory tlaku

- Měření krevního tlaku pomocí piezorezistivních a kapacitních senzorů

Obr. 1. Absolutní tlakový senzor MS7801 v nerezovém pouzdře a detail čipu, zapojení Wheatstoneov:

Obr. 4. Přípravek s piezorezistivním a kapacitním tlakovým senzorem

[1] <http://www.lekarna.cz/tonometr-digitalni-tensoval-duo-control-ii-large/>

Kapacitní tlakové senzory – princip a parametry

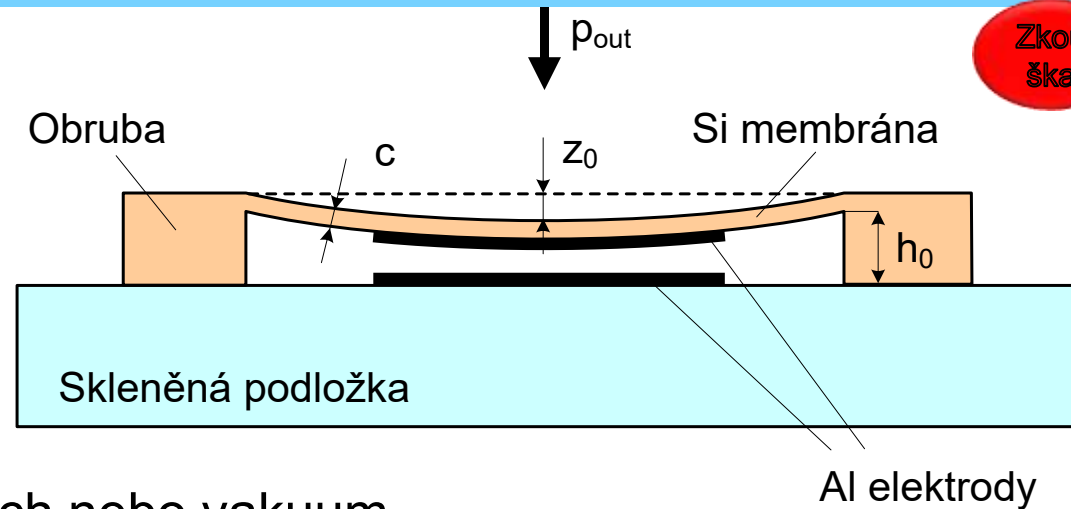

Kapacitní tlakové senzory – princip činnosti

Model kapacitního tlakového senzoru

Princip činnosti

- Kondenzátor s jednou pružnou membránovou elektrodou
- Dielektrikum - nejčastěji vzduch nebo vakuum
- Změna vlastností dielektrika - změna $\epsilon_r = f(p)$

$$C_o = \epsilon \frac{S}{h_o}$$

Změnu kapacity C lze určit dle vztahu

$$\Delta C = C - C_o = \iint_S \epsilon \frac{dxdy}{h_o - z(x, y)} - \epsilon \frac{S}{h_o} \quad \text{kde} \quad h = h_o - z$$

Citlivost senzoru

$$S = \frac{\Delta C}{\Delta p}$$

? Nakreslete zjednodušený model kapacitního tlakového senzoru, napište rovnici pro citlivost kapacitního senzoru

Kapacitní tlakové senzory – parametry

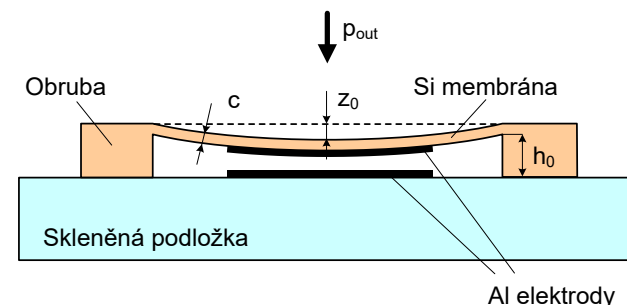
Základní charakteristika kapacitních tlakových senzorů

Materiál -	Si, sklo, atd.
Membrána -	Pružná, Si
Tvar membrány -	čtvercová nebo kruhová (vyšší citlivost)
Vzdálenost elektrod -	μm
Plocha elektrod -	1-10 mm ²
Kapacita -	1-10 pF
Citlivost -	velká
Teplotní závislost -	velmi malá
Teplotní hystereze -	zanedbatelná
Rozměry -	velmi malé
Technologická kompatibilita -	CMOS
Převodní charakteristika -	nelineární
Mezní hodnota C - dána pevností Si membrány a nerovnoměrnostmi na protilehlých plochách elektrod	

$$S = \frac{\Delta C}{\Delta p}$$

$$C \neq f(\vartheta)$$

$$\vartheta_{\max} \geq 300^{\circ}\text{C}$$

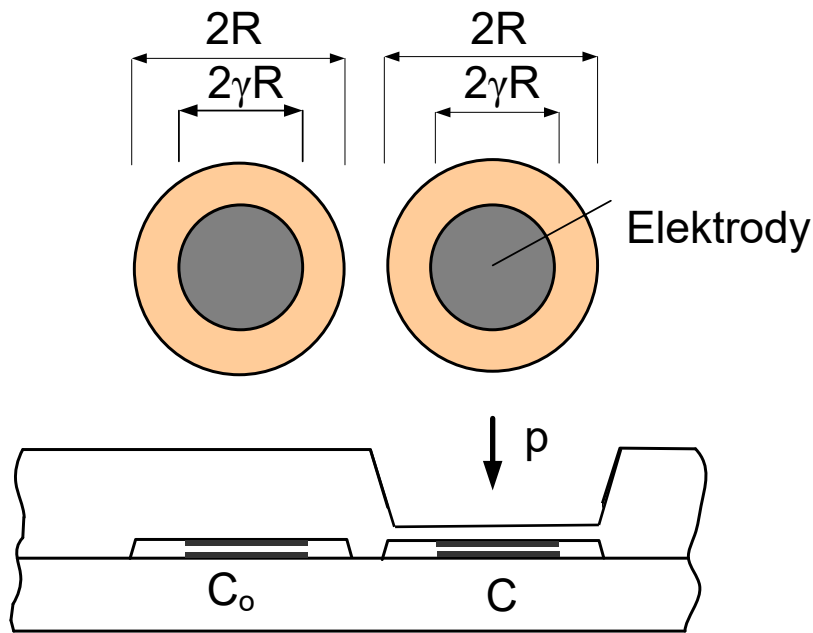

Kapacitní tlakové senzory – integrované

Kapacitní tlakové senzory – integrované

Kruhová nebo čtvercová membrána

$$C_0 = \epsilon_0 \frac{\pi \gamma^2 R^2}{h_0} = \text{konst}$$

$$C = \int dC = \int_0^R \epsilon_0 \frac{2\pi r}{h_0 - z(r)} dr$$

$$\Delta C = C - C_0$$

$$dC = \epsilon_0 \epsilon_r \frac{dS}{h} = \epsilon_r \epsilon_0 \frac{2\pi r}{h} dr$$

Relativní tlaková citlivost S_r
jako funkce koeficientu γ

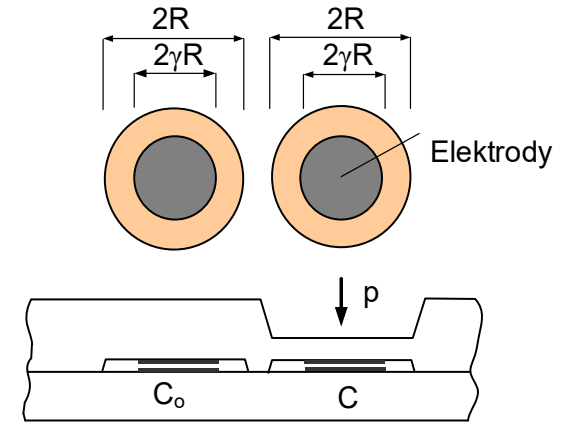
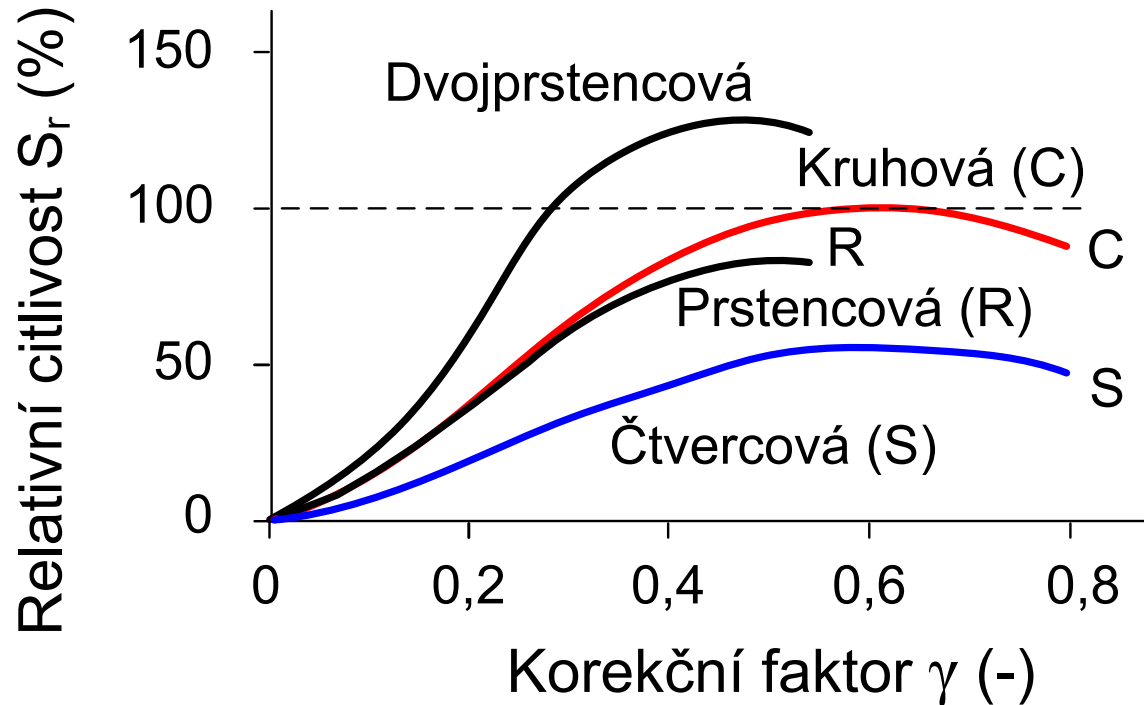
? Nakreslete zjednodušeně základní integrovanou strukturu s referenční kapacitou a měřicí kapacitou, souvislost citlivosti s rozměrem elektrody (faktor γ)

$$S_r = \frac{dC}{dp} = f(\gamma)$$

Kapacitní tlakové senzory – integrované

$$S_r = \frac{dC}{dp} = f(\gamma)$$

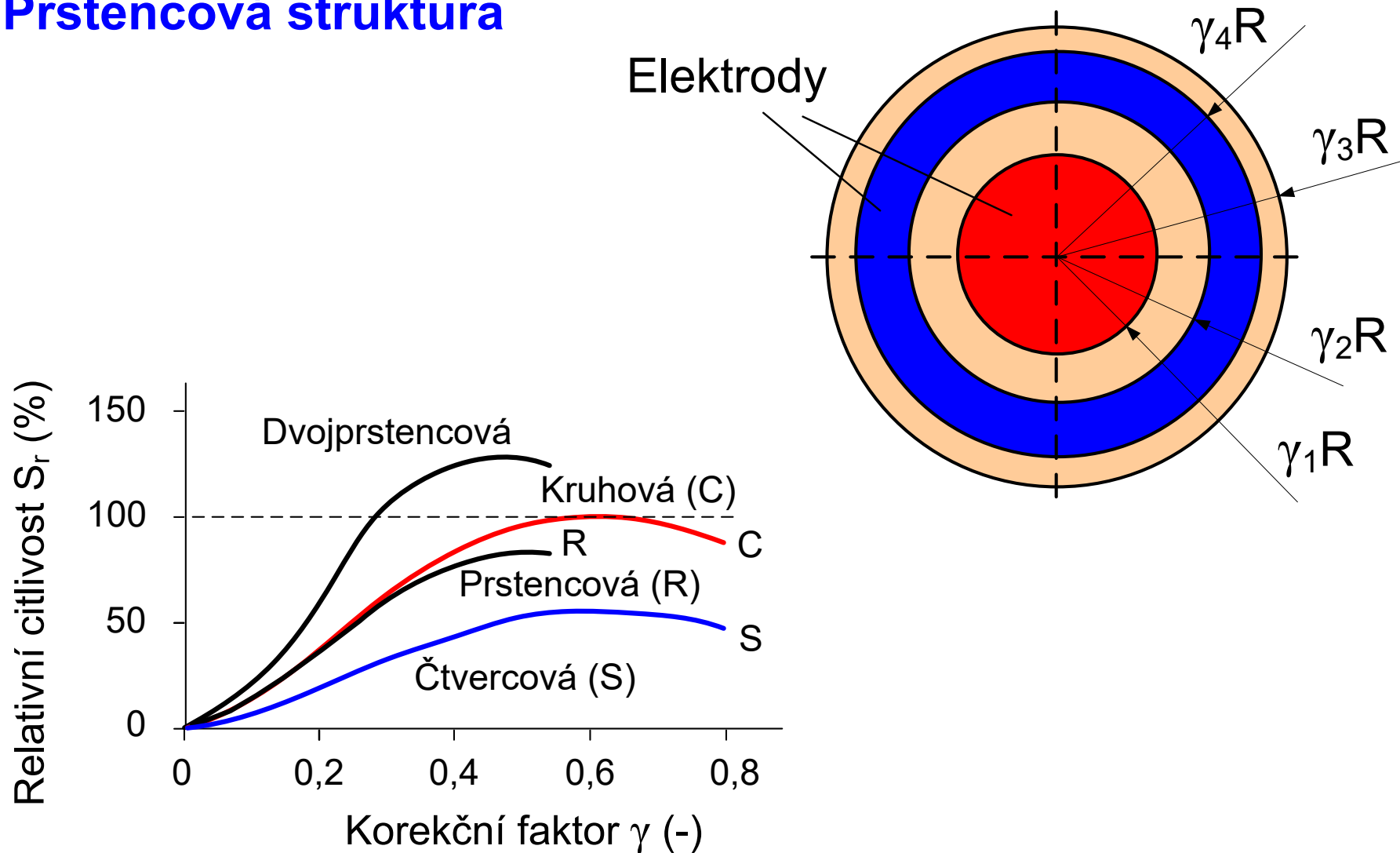
Závěr

maximální citlivost S_r je pro $\gamma = 0,6 \Rightarrow 36\%$ plochy

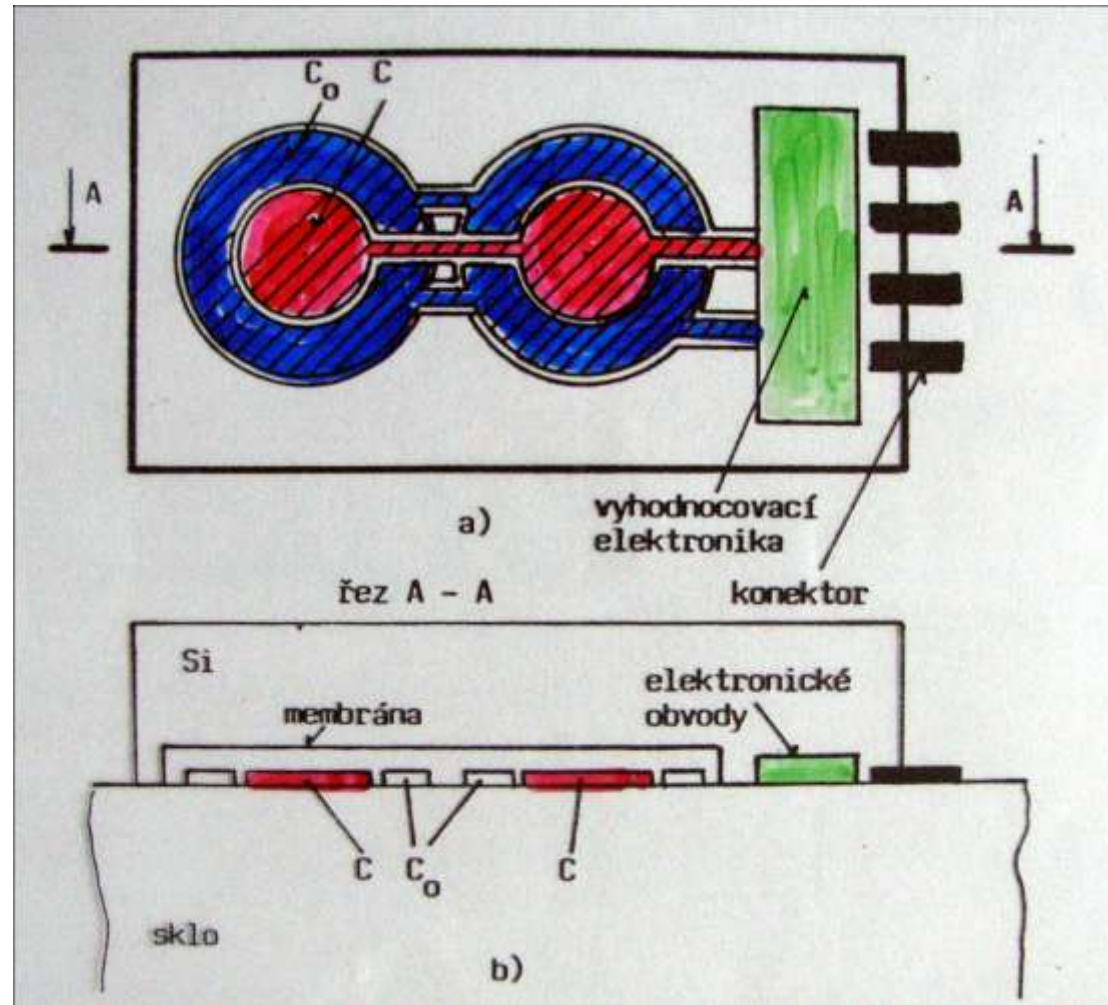
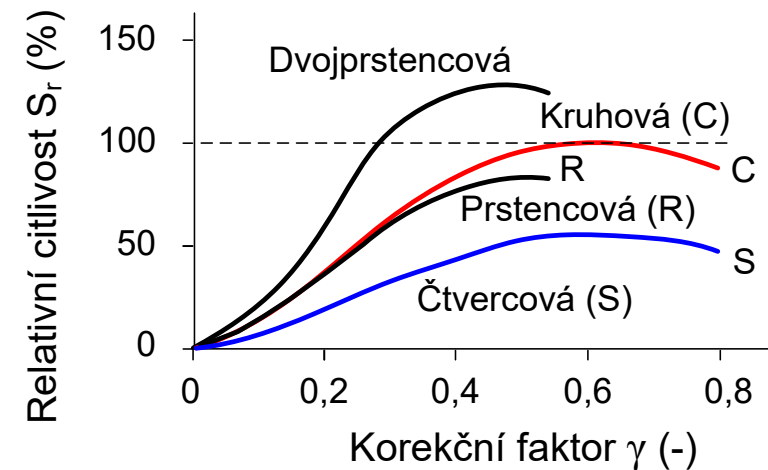
Kapacitní tlakové senzory – integrované

Prstencová struktura

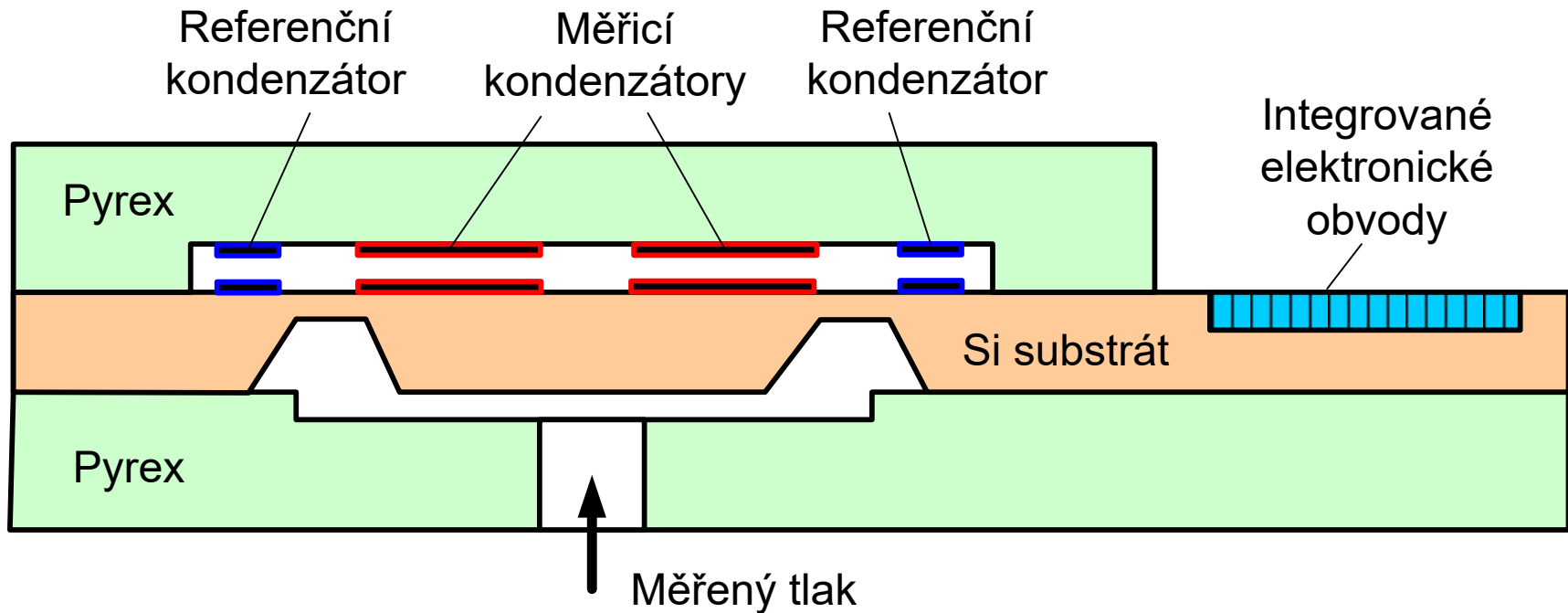
Kapacitní tlakové senzory – integrované

Dvouprstencová struktura

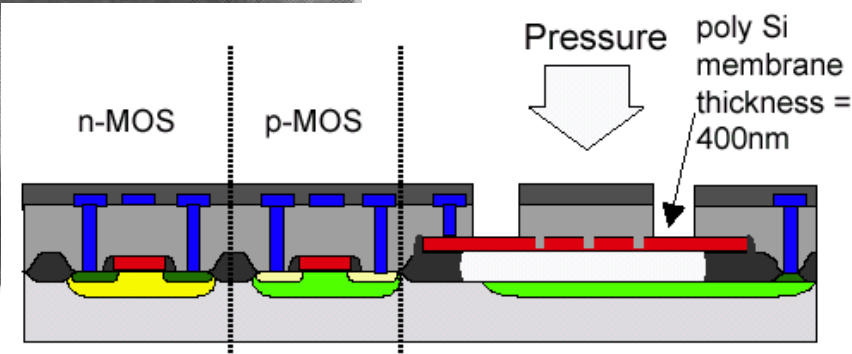
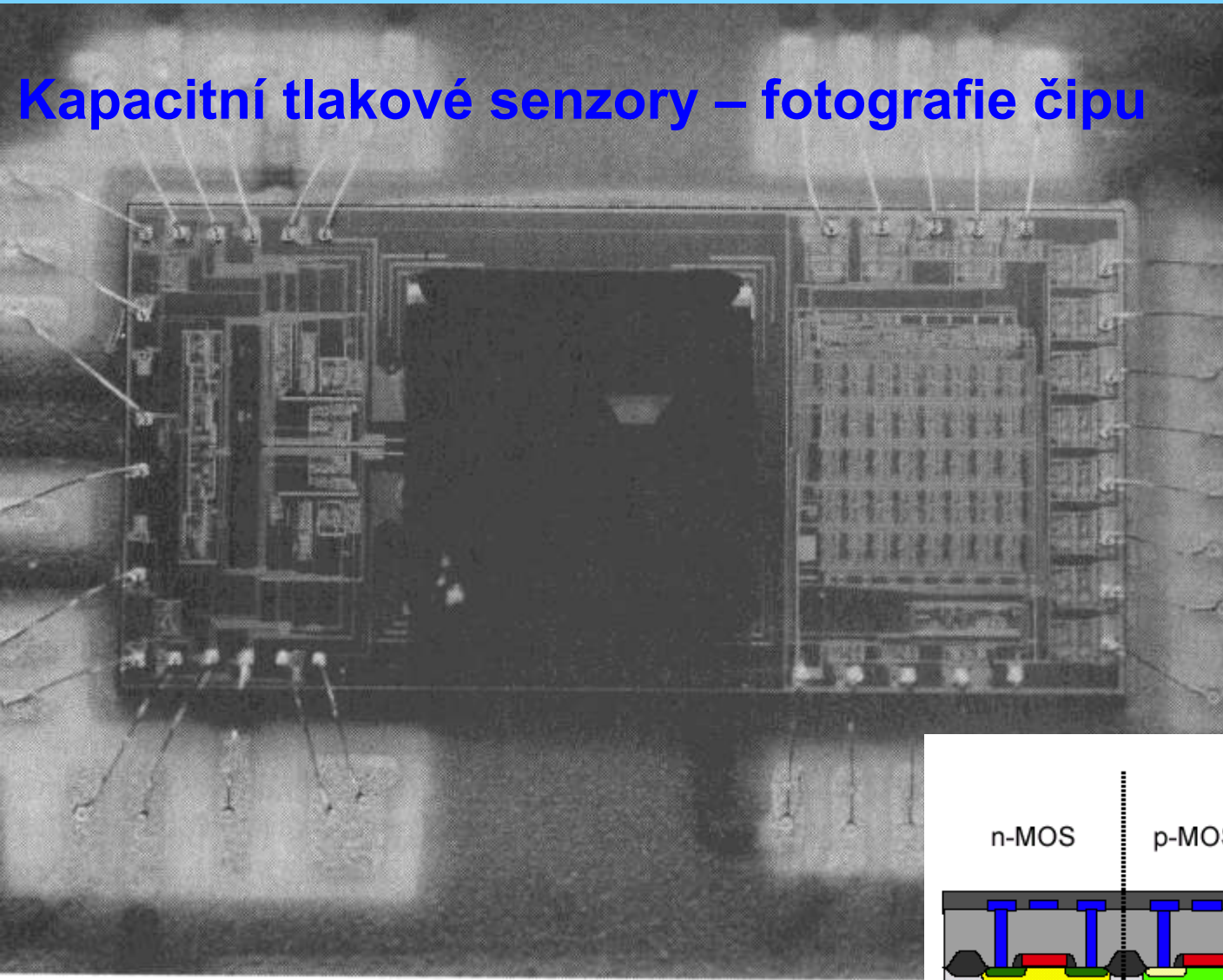
Kapacitní tlakové senzory – integrované

Dvouprstencová struktura

Kapacitní tlakové senzory – integrované

Kapacitní tlakové senzory – fotografie čipu

Zpracování signálu z integrovaných kapacitních tlakových senzorů

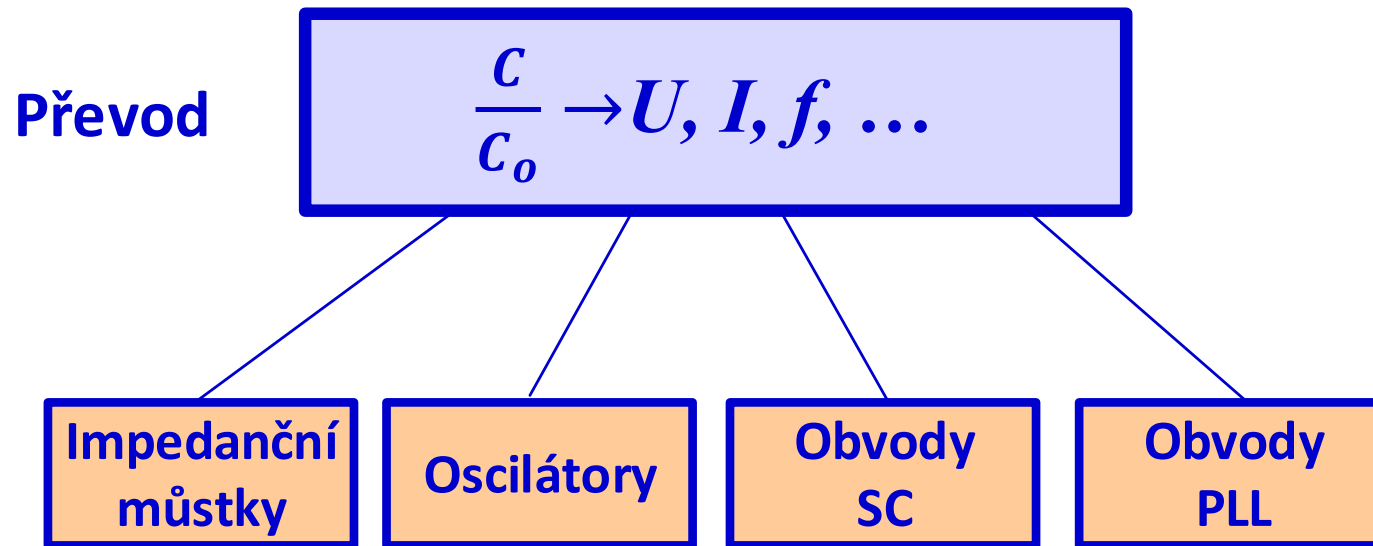

Kapacitní tlakové senzory – zpracování signálu

Vyhodnocovací obvody vhodné pro integraci na čipu

Vyhodnocování relativních změn

Rozdělení základních typů vyhodnocovacích obvodů

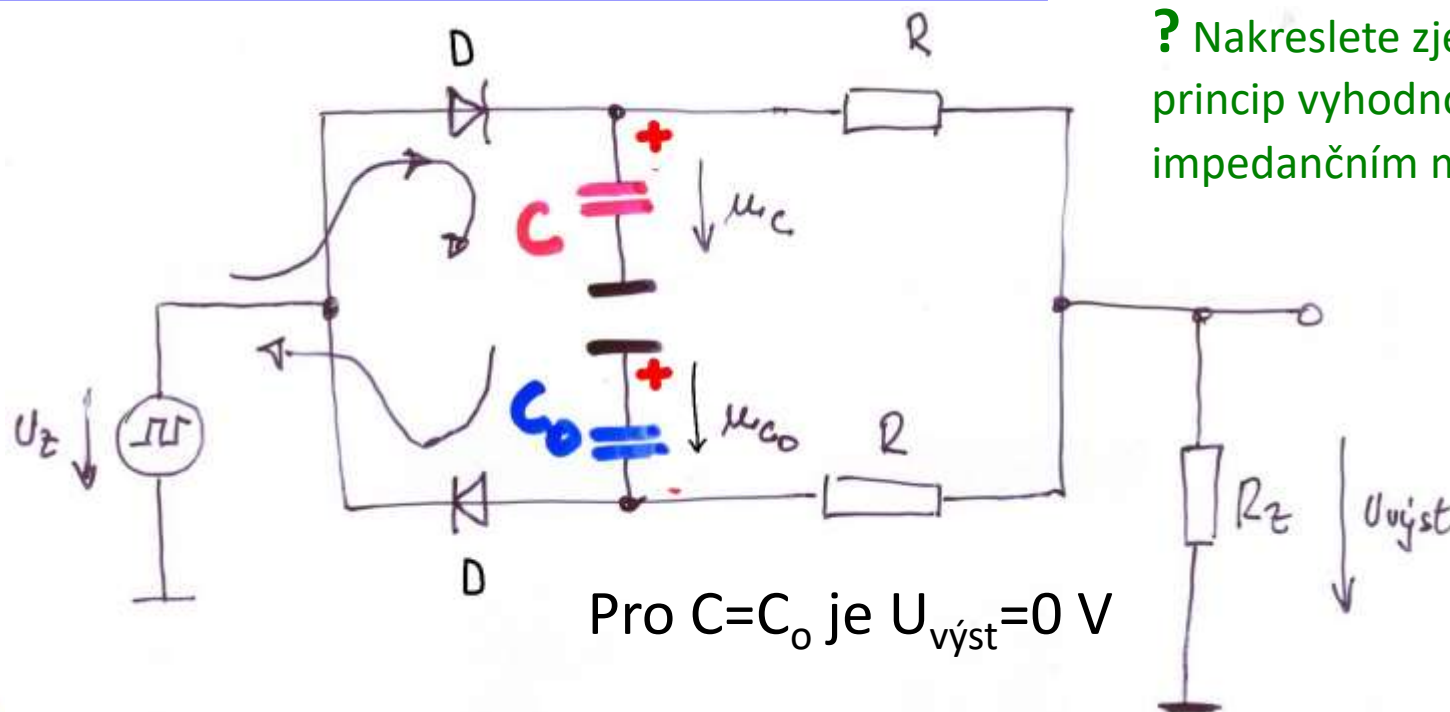

1) Impedanční můstky

$$Q = C \cdot U$$

$$U_{\text{výst}} = \text{konst} \cdot U_z f c e (C - C_o)$$

? Nakreslete zjednodušeně princip vyhodnocování kapacity impedančním můstkem

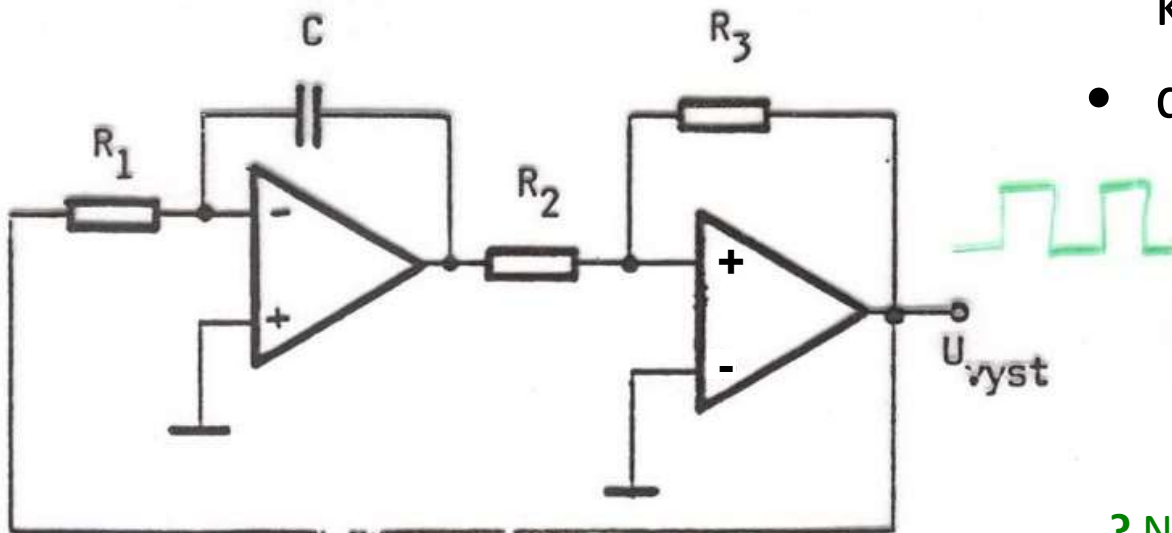

2) Kapacitně řízené oscilátory

a) Převodník C/f

$$f = f_{ce}(C)$$

Příklad: spojení integrátor a komparátor

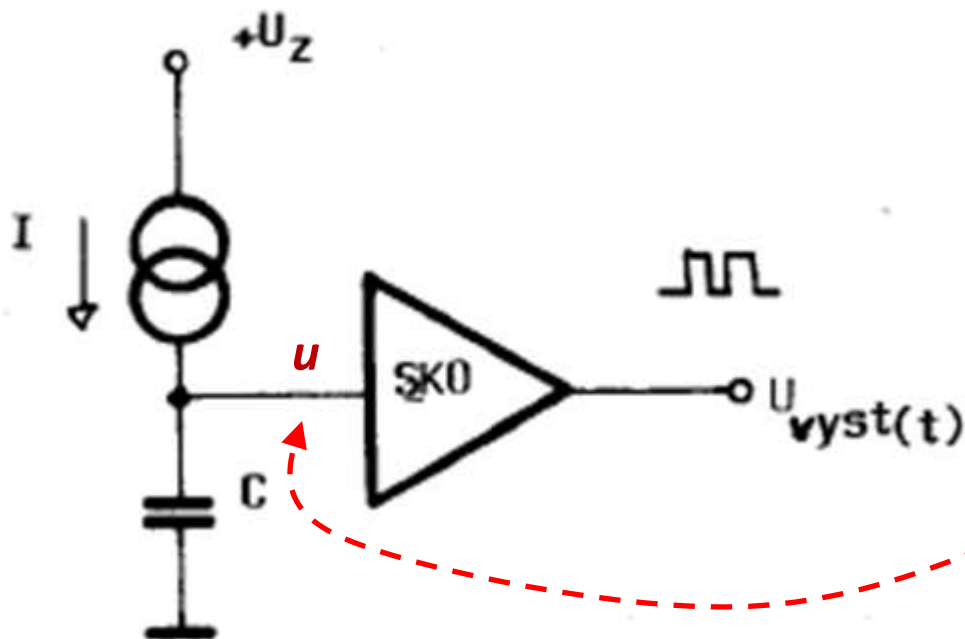
- sinusový oscilátor
- relaxační oscilátor
- Multivibrátor
- spojení integrátor a komparátor
- další

$$f = f_{ce}(C)$$

? Nakreslete zjednodušeně kapacitní vyhodnocovací obvody s kapacitně řízenými oscilátory

2) Kapacitně řízené oscilátory

b) Převodník C/t

$$t = fce(C)$$

$$I \cdot t = C \cdot u$$

$$u = \frac{1}{C} I \cdot t = \text{konst} \cdot t$$

C - nabíjený ze zdroje konstantního proudu **I**

t - čas

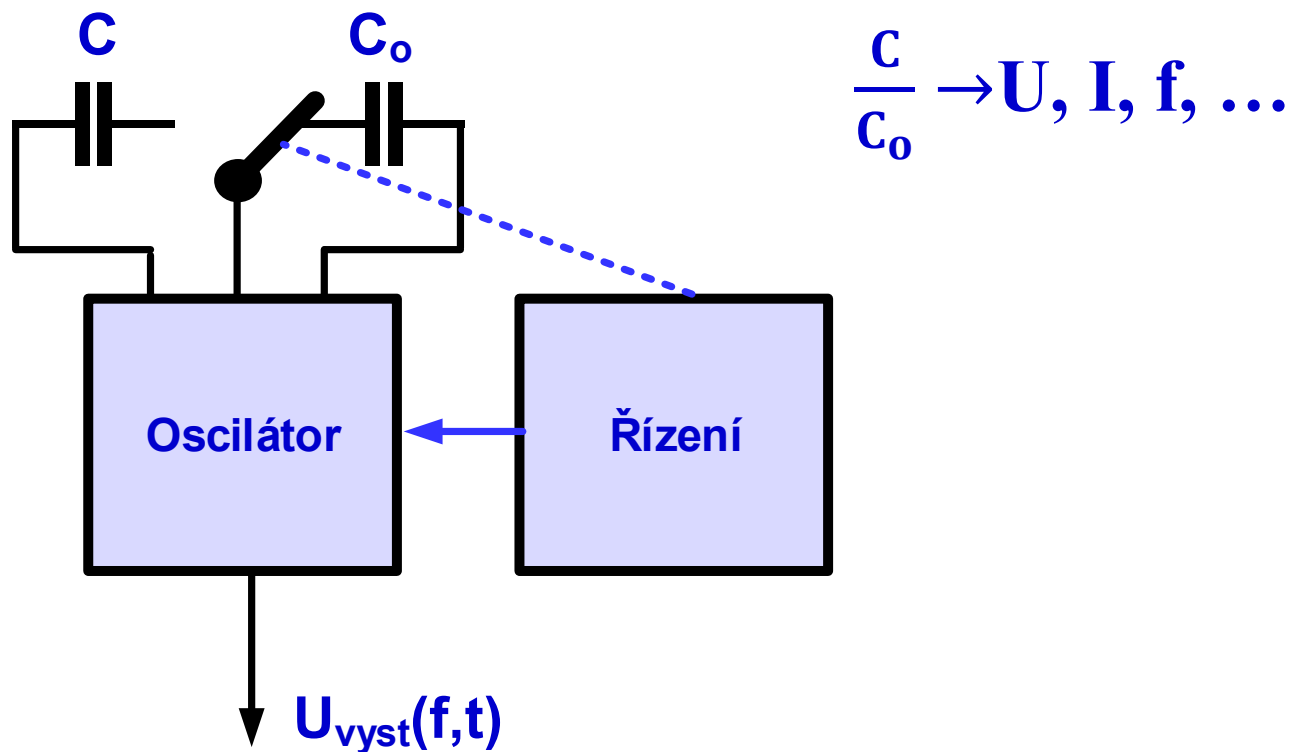
Princip integrace napětí na kapacitě, kterou prochází konstantní proud

? Nakreslete zjednodušeně kapacitní vyhodnocovací obvody s kapacitně řízenými oscilátory

Zpracování signálů – oscilátory

2) Kapacitně řízené oscilátory, princip využití C a C_o

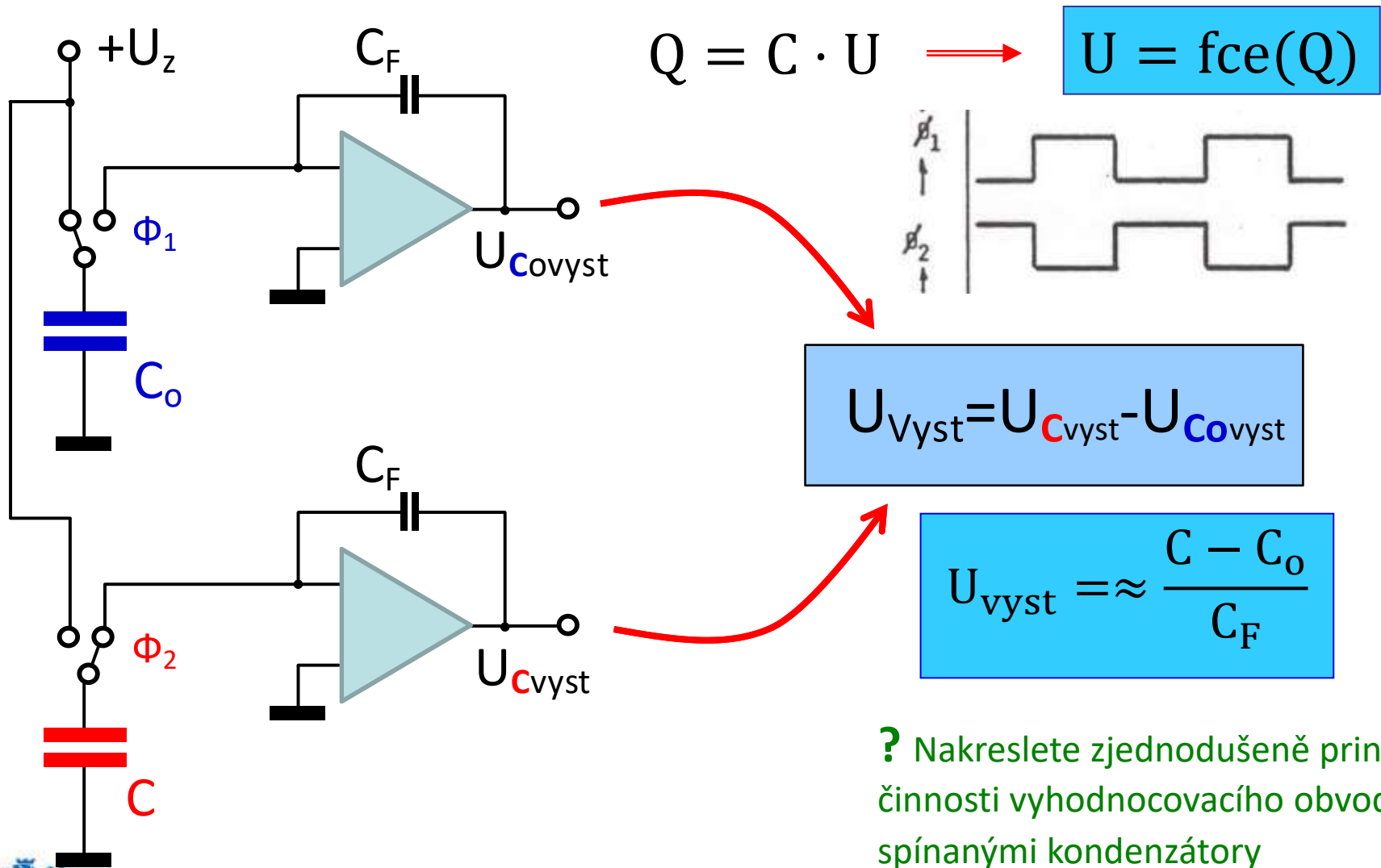
K odstranění parazitních vlivů porovnáváním C a C_o

Zpracování signálů – spínané kondenzátory

3) Obvody se spínanými kondenzátory - princip

Zkouška

? Nakreslete zjednodušeně princip činnosti vyhodnocovacího obvodu se spínanými kondenzátory

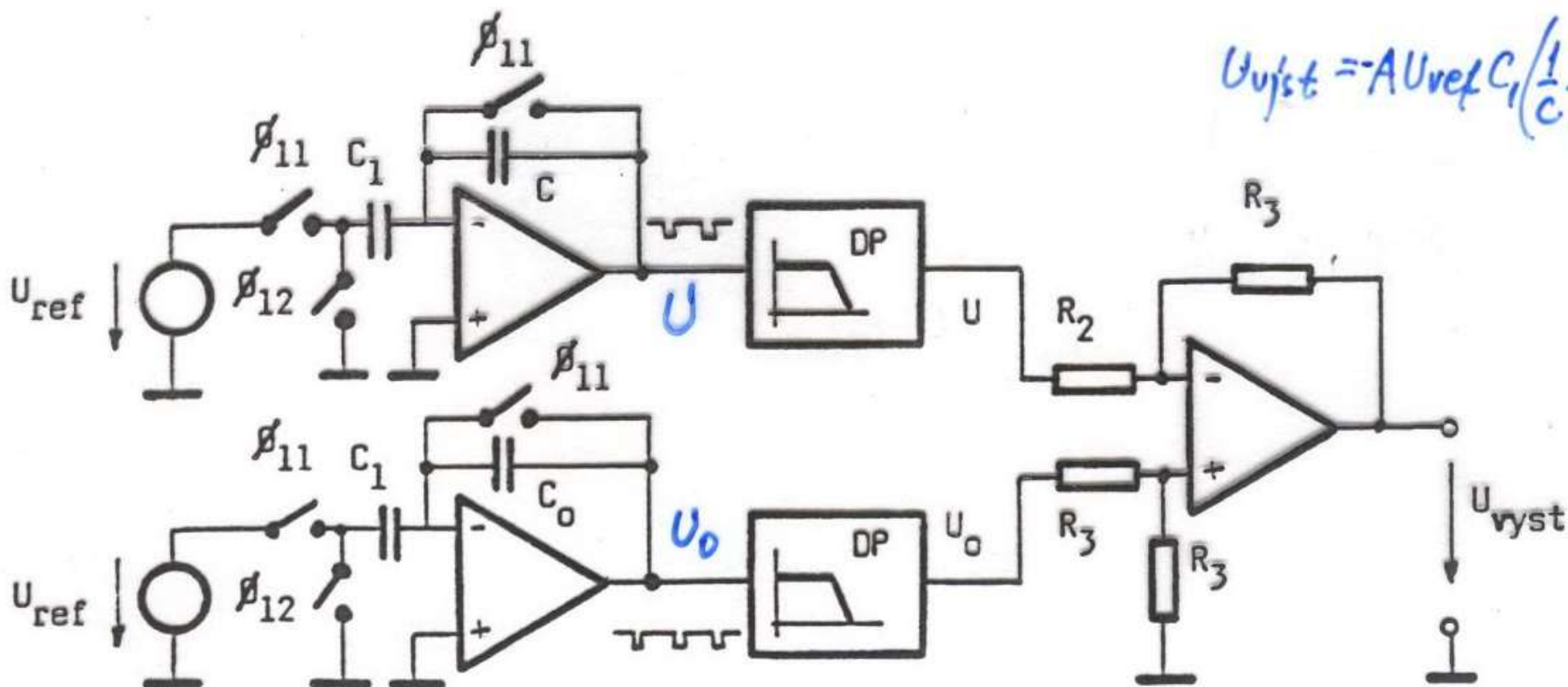

Zpracování signálů – spínané kondenzátory

$$U \approx U_{\text{ref}} \frac{C_1}{C}$$
$$U_0 = U_{\text{ref}} \frac{C_1}{C_0}$$

3) Obvody se spínanými kondenzátory

Zapojení

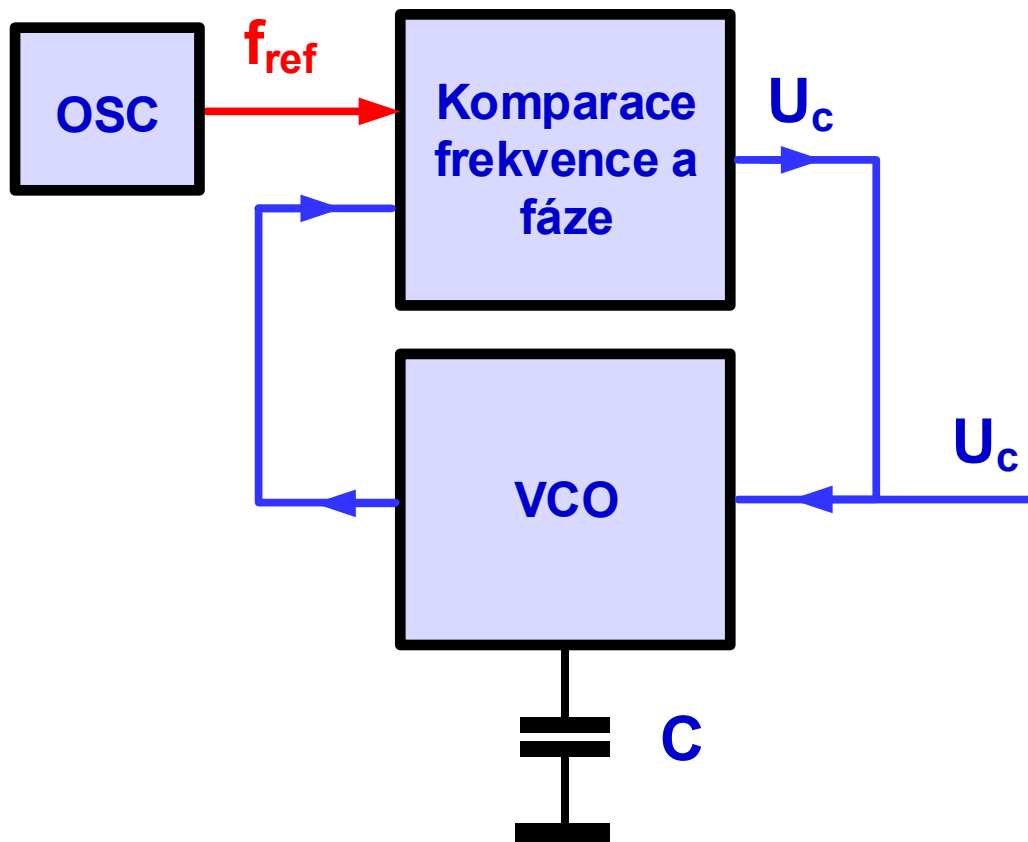

$$U_{\text{vyst}} = A(U - U_0)$$
$$U_{\text{vyst}} = -AU_{\text{ref}}C_1\left(\frac{1}{C} - \frac{1}{C_0}\right)$$

4) Obvody PLL

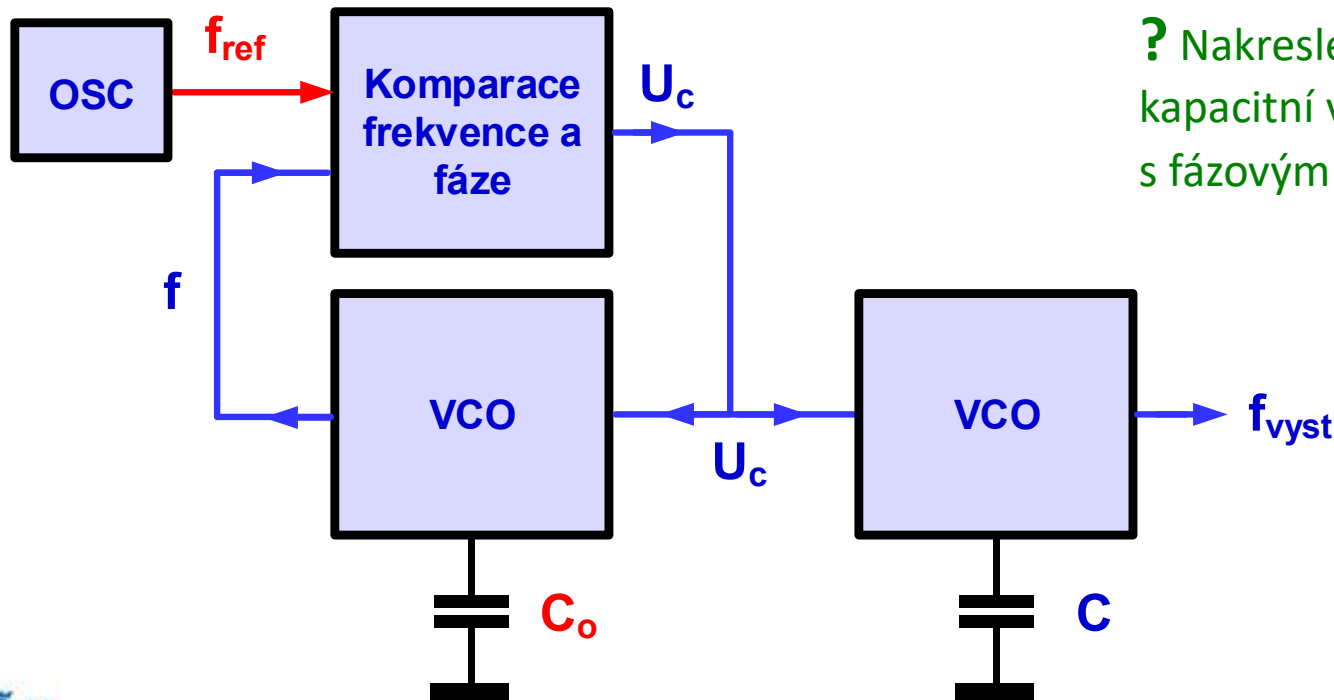
Výstupní frekvence VCO je řízena přiloženým vstupním napětím U_c a kapacitou C .

? Nakreslete zjednodušeně kapacitní vyhodnocovací obvody s fázovým závěsem (PLL)

4) Obvody PLL

- Výstupní frekvence VCO je řízena přiloženým vstupním napětím U_c a kapacitou C .
- Oba VCO jsou řízeny napěťovým signálem U_c .
- Pokud je obvod PLL řízený vstupní referenční frekvencí f_{ref} , vnitřní VCO kmitá na stejné frekvenci, tj. f_{ref} a napětí U_c má určitou hodnotu.
- Dva shodné VCO - kompenzace teplotních změn a změn dalších parametrů,

? Nakreslete zjednodušeně kapacitní vyhodnocovací obvody s fázovým závěsem (PLL)

Otázky

1. Nakreslete zjednodušený model kapacitního tlakového senzoru, napište rovnici pro citlivost kapacitního senzoru
2. Nakreslete zjednodušeně základní integrovanou strukturu s referenční kapacitou a měřicí kapacitou, souvislost citlivosti s rozměrem elektrody (faktor γ)
3. Nakreslete zjednodušeně princip vyhodnocovací kapacity impedančním můstkem
4. Nakreslete zjednodušeně kapacitní vyhodnocovací obvody s kapacitně řízenými oscilátory
5. Nakreslete zjednodušeně základní vyhodnocovací obvody se spínanými kondenzátory
6. Nakreslete zjednodušeně kapacitní vyhodnocovací obvody s fázovým závěsem (PLL)

